

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Chełmie**

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU
CHEŁMSKIEGO
ZA 2020 ROK**

Chełm, dnia 26 lutego 2021 r.

INFORMACJA

o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu chełmskiego w roku 2020

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59 z późn. zm.) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując powyższe zadania państwowa inspekcja sanitarna powiatu chełmskiego przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

I. Sytuacja epidemiologiczna

Marzec 2020r. był początkiem rozwoju epidemii COVID-19 na terenie powiatu chełmskiego. Sytuację epidemiologiczną w zakresie pozostałych chorób zakaźnych w powiecie chełmskim można ocenić jako stabilną. W 2020 roku było więcej kontaktów ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę, które zakończyły się kwalifikacją do szczepień p/wściekliznie. Więcej zanotowano zgłoszeń zachorowań na gruźlicę.

Mniej było zachorowań na: salmonelozę, różę, płonicę, WZW typu C, boreliozę, ospę wietrzną, bakteryjne i wirusowe zakażenia jelitowe oraz biegunki. Na tym samym poziomie utrzymują się zachorowania na wzw typu B. Zarejestrowano pojedyncze przypadki: inwazyjnej choroby meningokokowej, nagminnego zapalenia przyusznicy oraz posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*.

Nie było zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, różyczkę, krztusiec, poliomyelitis, czerwonkę, wzw typu A, wzw typu B ostre, tężec, botulizm, brucelozę, toksoplazmozę, włośnicę, AIDS i HIV, rzeżączkę, chlamydiozę.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2020		2019	
		zach.	Zap.	Zach.	Zap.
1.	COVID-19	1910	2456,5	0	0
2.	Salmonelozę	17	21,8	36	46,1
3.	Płonica	5	6,4	11	14,9
4.	Róża	10	18,9	18	23,5
5.	Wzw typu B przewlekłe	2	2,6	3	3,8
6.	Wzw typu C	4	5,1	8	10,2
7.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	31	39,9	62	79,4
8.	Wirusowe zakażenia jelitowe	16	20,6	119	152,4
9.	Biegunki	35	45,0	110	140,9

10.	Borelioza	78	100,3	121	155,0
11.	Ospa wietrzna	108	138,9	311	398,3
12.	Nagminne zapalenie przyusznic	1	1,3	3	3,8
13.	Różyczka	0	0	0	0
14.	Gruźlica	14	18,0	14	17,9
16.	Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	2	2,6
17.	Narażenie na wściekliznę – podjęto szczepienie	15	19,3	8	10,2

W 2020r. w powiecie chełmskim odnotowano 1910 przypadków COVID-19, potwierdzonych badaniem w kierunku SARS-CoV-2.

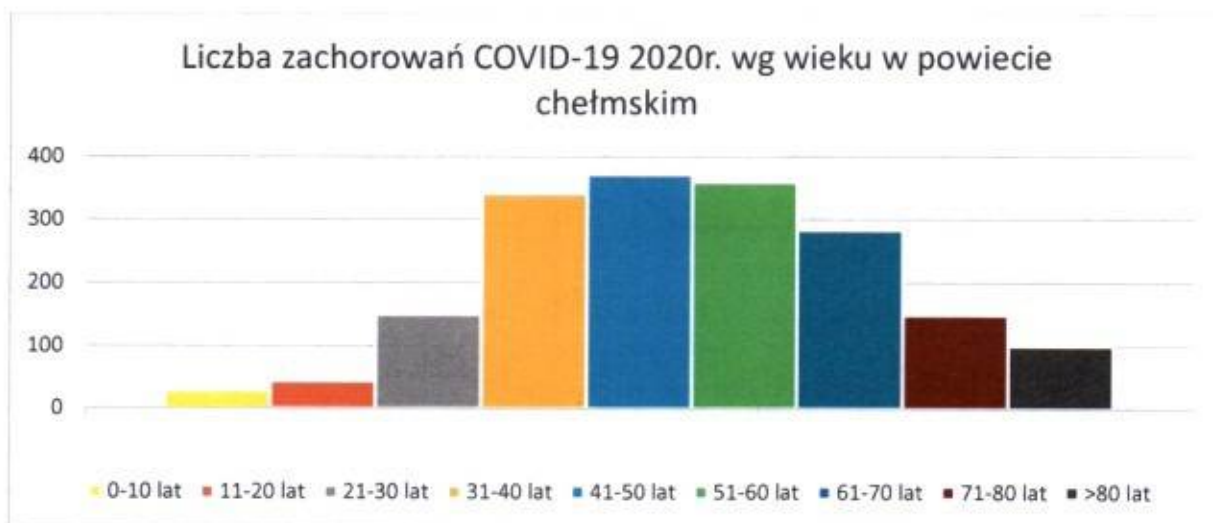
Na poniższym wykresie pokazano dynamikę zachorowań na COVID-19 w 2020r. w powiecie chełmskim.

Wykres nr 1. Sezonowość zachorowań na COVID-19 w powiecie chełmskim w 2020r.

Pierwsze przypadki zachorowań COVID-19 w powiecie chełmskim odnotowano w marcu 2020r. Zanotowano wówczas 21 przypadków zakażeń SARS-CoV-2. W kolejnych miesiącach sytuacja była stabilna (rejestrowano od 0-4 przypadków miesięcznie). We wrześniu 2020r. zarejestrowano 7 przypadków COVID-19 w powiecie chełmskim. Od października 2020r. nastąpił dynamiczny wzrost zachorowań. Pierwszy wzrost zanotowano w pierwszej połowie października 2020r. – zachorowało wówczas 56 osób, w drugiej połowie października

137 osób uległo zakażeniu SARS-CoV-2. Szczyt zachorowań odnotowano w listopadzie, zachorowało wówczas 1086 osób. W kolejnym miesiącu odnotowano niewielki spadek zachorowań –592 przypadki..

Wykres nr 2. Zachorowalność na COVID-19 w 2020r. w powiecie chełmskim wg wieku

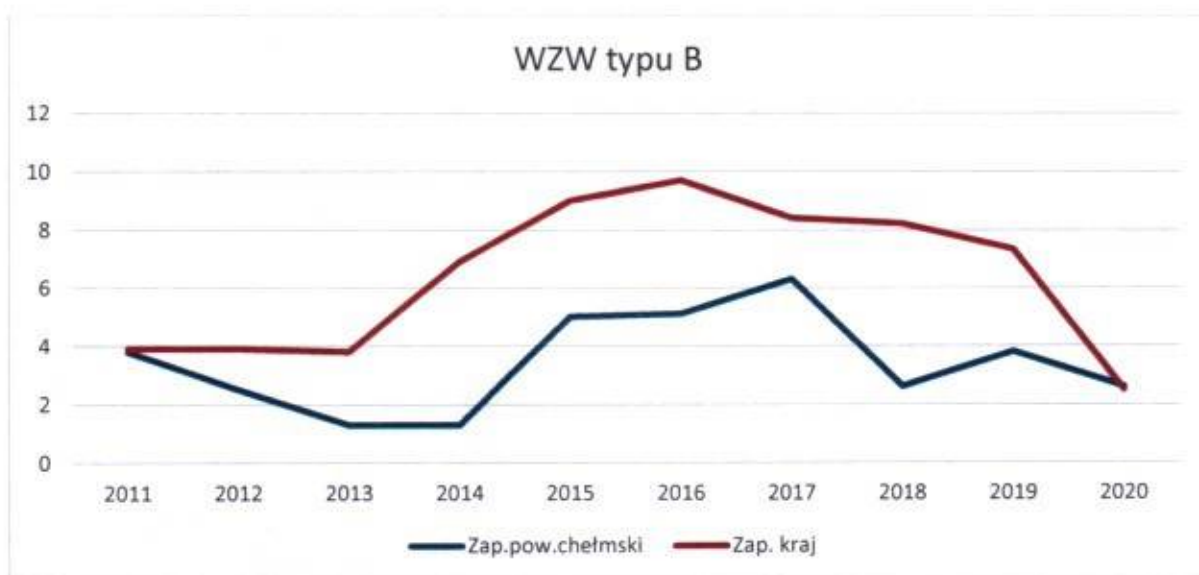
Z analizy wykresu wynika, że najczęściej chorych zdiagnozowano w grupie wiekowej 41-60 lat. Najmniej zachorowań COVID-19 wystąpiło w przedziale wiekowym 0-10 lat (1,5%), 11-20 lat (2,3%).

Na terenie powiatu chełmskiego wystąpiło kilka ognisk epidemicznych m.in. w Domu Pomocy Społecznej w Nowinach (239 zachorowań) oraz Domu Pomocy Społecznej w Chojnie Nowym Pierwszym (54 zachorowania).

Na terenie powiatu chełmskiego w 2020r zanotowano 63 zgony z powodu chorób zakaźnych, w tym 61 z powodu COVID-19 (U07.1). Zgony z powodu COVID-19 wystąpiły głównie u osób powyżej 75 lat - 46%, oraz osób w przedziale wiekowym 65-74 lat – 28%. Hospitalizowano 141 osób, głównie w wieku powyżej 75 r.ż., oraz w przedziale wiekowym 65-74 lat.

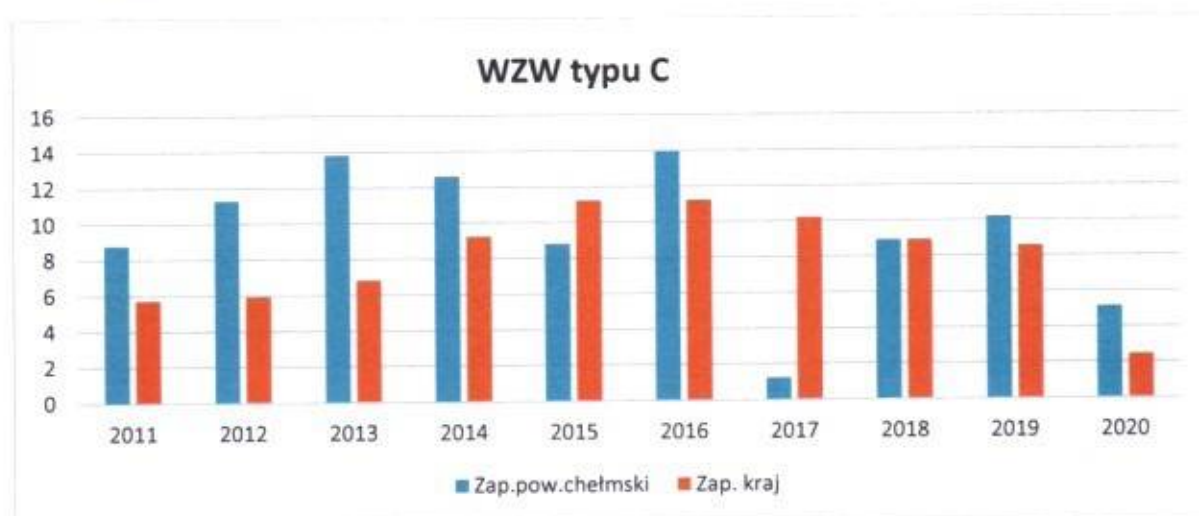
Kwarantanną objęto 6890 osób, natomiast nadzorem epidemiologicznym 939 osób.

W 2020r. zarejestrowano 2 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B (1 kobieta i 1 mężczyzna). W badaniach uzyskano dodatnie wyniki AgHBs i HBV-DNA. Oba miały charakter przewlekły. Brak przypadków ostrych upoważnia do uznania, że ogólnie sytuacja epidemiologiczna wzw typu B jest stabilna. Uzyskano to głównie dzięki szczepieniom ochronnym.

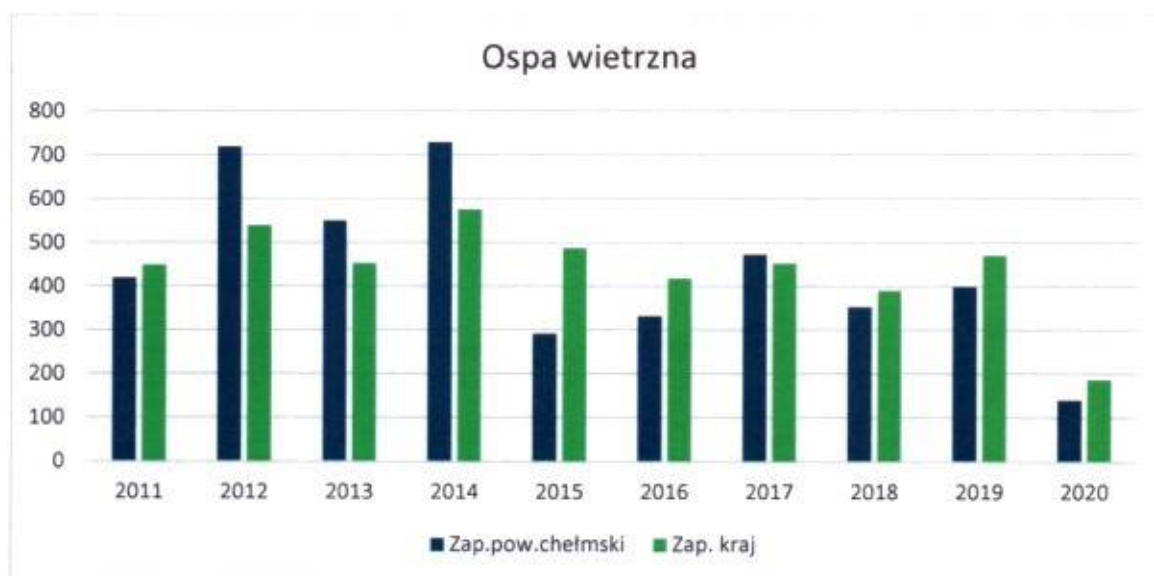
Wykres 3. Zapadalność na wzv typu B na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011- 2020

W 2020r. mniej było zachorowań na wzv typu C niż w roku ubiegłym (4 przypadki). Zachorowania dotyczyły 2 mężczyzn i dwóch kobiet. We wszystkich przypadkach zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (dodatknie wyniki a-HCV, RNA HCV). W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się duży nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemiedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń. Wczesne rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę na wyleczenie.

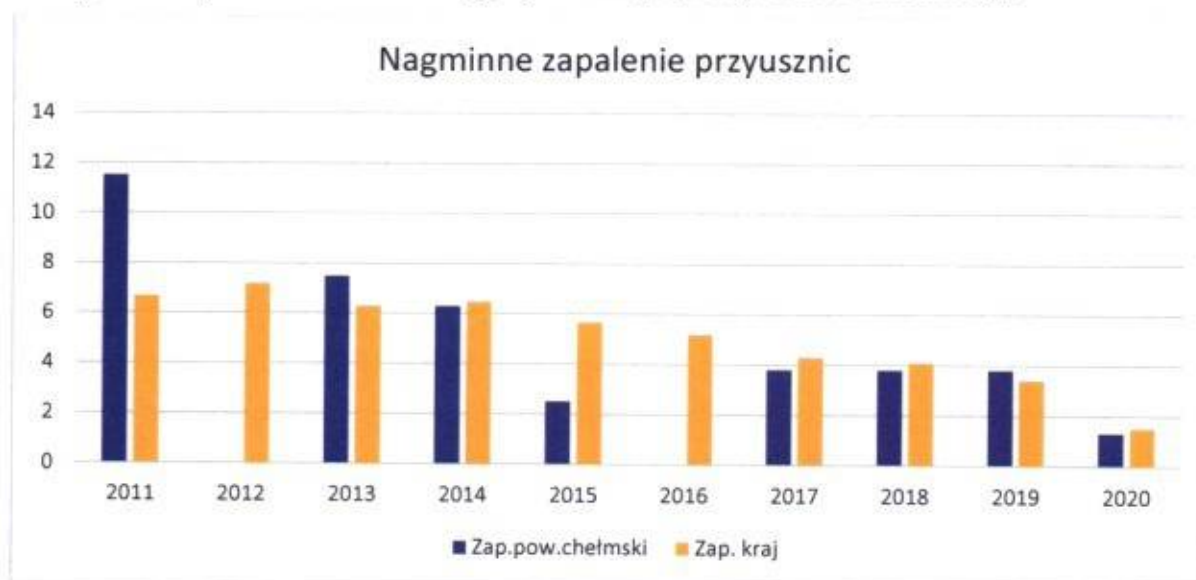
Wykres 4. Zapadalność na wzv typu C na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011-2020.

W 2020r. zarejestrowano 108 zachorowań na ospę wietrzną. Szczepienia ochronne w ramach PSO realizowane są tylko dla dzieci z grupy wysokiego ryzyka.

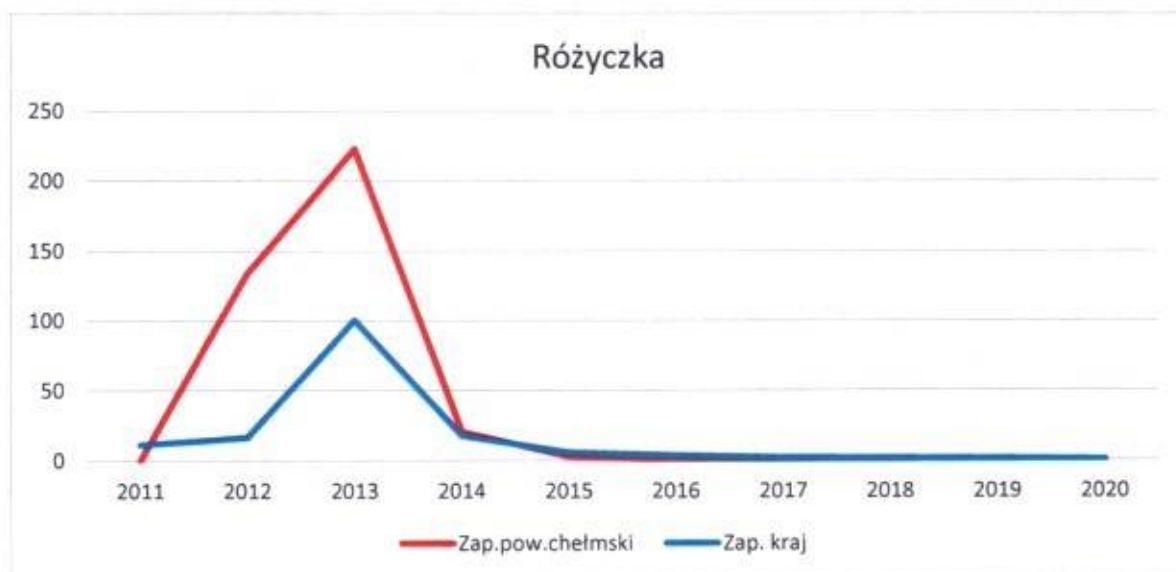
Wykres 5. Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011-2020.

W 2020r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na nagminne zapalenie przyusznic u chłopca w wieku 5 lat. Dziecko szczepione było dwoma dawkami szczepionki. Aktualnie szczepieniami przeciwko śwince objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży.

Wykres 6. Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011-2020.

W 2020r. nie było zachorowań na różyczkę. Aktualnie szczepieniami przeciwko różyczce objęta jest cała populacja dzieci i młodzieży.

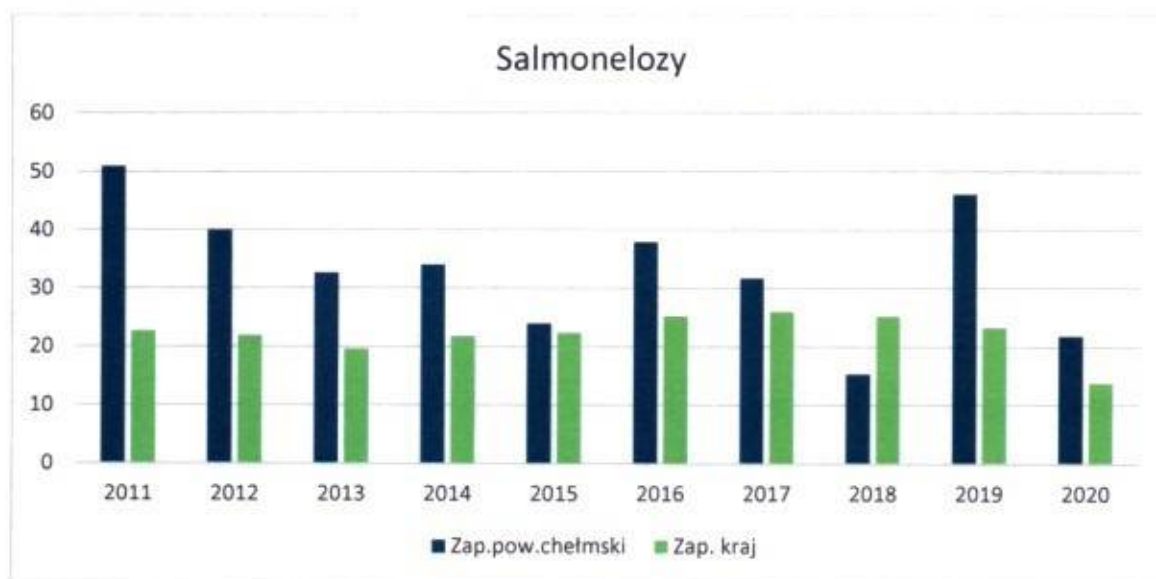
Wykres 7. Sytuacja epidemiologiczna różyczki na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011-2020.

Zachorowanie na inwazyjną chorobę meningokokową dotyczyło 19 letniego mężczyzny mieszkającego na wsi. Do Krajowego Ośrodka Referencyjnego ds. Diagnostyki Bakteryjnych Zakażeń Ośrodkowego Układu Nerwowego (KOROUN) dostarczono izolat wyhodowany z krwi, który został scharakteryzowany jako *Neisseria meningitidis* grupy B.

W 2020r. zarejestrowano 17 przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego pałeczką *Salmonella*. Wystąpiły 2 ogniska rodzinnego zatrucia pokarmowego. Ogółem narażonych było 8 osób, zachorowało 5, hospitalizowano 5 osób w tym 4 dzieci. Czynnikiem etiologicznym były pałeczki *Salmonella Enteritidis*, źródła zakażenia nie ustalono. Nośnikiem zakażenia były jaja wiejskie oraz ciasto. Z pobranych wymazów czystościowych nie wyizolowano bakterii. Zidentyfikowano czynniki sprzyjające powstaniu ogniska – nie zachowano szczególnego reżimu sanitarnego oraz nie przestrzegano prawidłowej obróbki termicznej potraw. W trakcie dochodzenia epidemiologicznego przeprowadzono instruktaż sposobu obróbki termicznej jaj, przechowywania jaj i innych produktów, właściwej higieny rąk, dezynfekcji toalety.

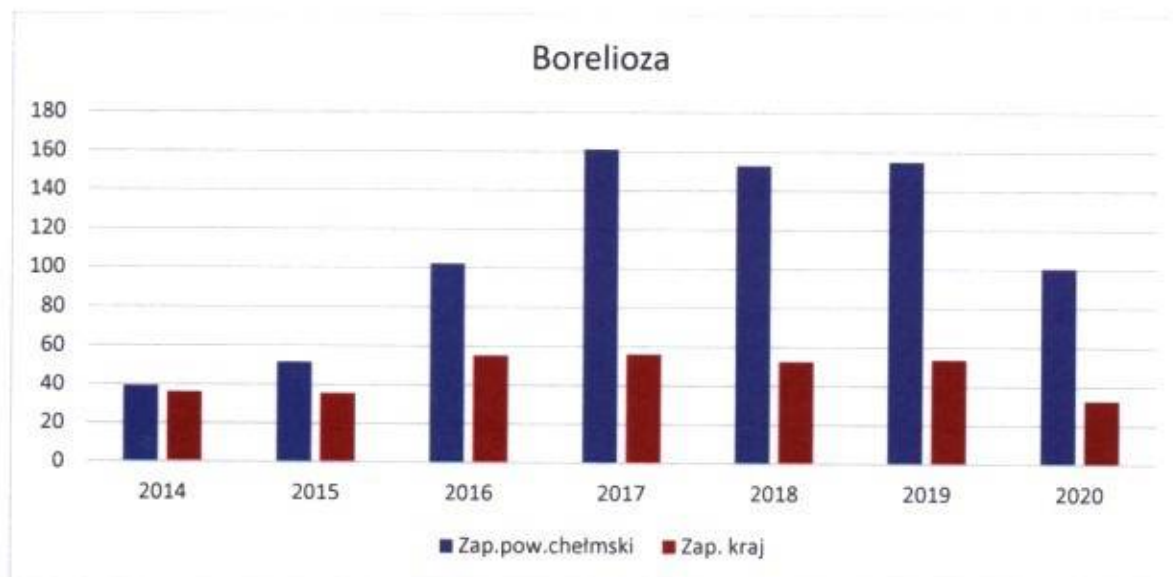
W ramach współpracy o wystąpieniu ognisk poinformowano Powiatowego Lekarza Weterynarii w Chełmie. Kontynuowano akcję oświatowo-zdrowotną w zakresie profilaktyki zatruc pokarmowych.

Wykres 8. Sytuacja epidemiologiczna salmoneloz na terenie powiatu chełmskiego w latach 2011-2020.

W 2020r. na boreliozę zachorowało 78 osób w tym 48 kobiet i 30 mężczyzn. Przypadki zaklasyfikowano jako potwierdzone na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych testem WB lub rumienia wędrującego. Zachorowania przebiegały pod postacią rumienia wędrującego 31p., pod postacią kostno-stawową - 45p oraz u 2 pacjentów wystąpił zarówno rumień jak i postać kostno-stawowa.

Wykres 9. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy na terenie powiatu chełmskiego w latach 2014-2020.

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2020r. w porównaniu do 2018-2019.

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2020	2019	2018
1.	Krztuścowi	96,7	97,4	96,7
2.	Błonicy i tężcowi	97,4	98,5	97,4
3.	Poliomyelitis	93,6	95,2	94,3
4.	Odrze, różyczce, śwince	97,5	99,2	97,9
5.	Gruźlicy (szczep. noworodków)	97,3	97,9	97,9
6.	Wzw typu B	95,9	96,4	97,0
7.	Haemophilus influenzae	88,5	91,5	90,1

W 2020 roku opracowywano ogniska chorób zakaźnych tj.: COVID-19 – 1910p., borelioza - 78p., kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę – 35p., wzw typu B i C oraz nosiciele HBV i HCV– 14p., salmonelozy – 17p., gruźlica – 14p. We wszystkich tych ogniskach przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne a osoby ze styczności objęto nadzorem.

Na terenie powiatu chełmskiego ziemskiego objęto nadzorem 55 obiektów służby zdrowia. W celu usunięcia stwierdzonych uchybień wydano 1 decyzję oraz 1 mandat karny. Uchybienia dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń oraz procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

II. Higiena środowiska i obiektów użyteczności publicznej

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

1. Wstęp

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2020 r. sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:

- ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019 r., poz. 59 z późn zm.),
- ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

2. Zaopatrzenie ludności w wodę

Wody podziemne na terenie powiatu chełmskiego stanowią jedyne źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz na potrzeby gospodarcze. Największe znaczenie dla regionu posiadają poziomy wodonośne w utworach górnokredowych. Są one podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę i stanowią bazę zasobów dla większości wodociągów zlokalizowanych na terenie powiatu. Poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych są źródłem zaopatrzenia w wodę tylko dla nielicznych obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw indywidualnych korzystających ze studni zakładowych lub przydomowych.

Na terenie powiatu chełmskiego w roku 2020 nadzorem sanitarnym objętych było 36 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, w tym Wodociąg Zakładowy Cementowni „Chełm S.A.” (tabela 3). Nadzorem laboratoryjnym objęto również sieć wodociagową w dwóch miejscowościach (Popławy i Majdan) na terenie gm. Wojślawice, które rozprowadzały wodę dostarczaną z wodociągów zlokalizowanych na terenie sąsiednich powiatów.

Tabela 3.

Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia						Liczba ludności korzystającej			
Lp.	Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	Z wody odpowiadającej	Z wody objętej brakiem przydatności wody	Z wody nieodpowiadającej wymaganiom	Z wody nieodpowiadającej
1.	Białopole	Białopole		91	Dobra	1234	-	-	-
2.	Białopole	Raciborowice		175	Dobra	1652	-	-	-
3.	Chełm	Pokrówka		864	Dobra	7383	-	-	-
4.	Chełm	Nowosiółki		792	Dobra	6110	-	-	-
5.	Chełm	Cementownia „Chełm”		150	Dobra	1108	-	-	-
6.	Dorohusk	Dorohusk		248	Dobra	3095	-	-	-
7.	Dorohusk	Brzeźno		21	Dobra	190	-	-	-
8.	Dorohusk	Rozkosz		10	Dobra	560	-	-	-
9.	Dubienka	Dubienka		71	Dobra	1034	-	-	-
10.	Dubienka	Skryhiczyn		9	Dobra	187	-	-	-
11.	Dubienka	Rogatka		35	Dobra	794	-	-	-
12.	Kamień	Kamień		209	Dobra	2276	-	-	-
13.	Kamień	Rudolfin		56	Dobra	630	-	-	-
14.	Kamień	Wolawce		118	Dobra	1246	-	-	-
15.	Leśniowice	Leśniowice		204	Dobra	1627	-	-	-
16.	Leśniowice	Rakołupy		60	Dobra	790	-	-	-
17.	Leśniowice	Kasiłan		136	Dobra	1166	-	-	-
18.	Rejowiec Fabryczny	Wólka Kańska		130	Dobra	1030	-	-	-
19.	Rejowiec Fabryczny	Liszno		150	Dobra	1588	-	-	-
20.	Rejowiec Fabryczny	Pawłów		180	Dobra	1593	-	-	-

21.	Ruda-Huta	Ruda Huta		297	Dobra	3800	-	-	-
22.	Rejowiec	Niedziałowice		165	Dobra	545	-	-	-
23.	Rejowiec	Wereszcze		161	Dobra	1370	-	-	-
24.	Rejowiec	Hruszów		208	Dobra	1308	-	-	-
25.	Rejowiec	Marysin		152	Dobra	1140	-	-	-
26.	Sawin	Sawin		187	Dobra	2067	-	-	-
27.	Sawin	Bukowa Wielka		64	Dobra	856	-	-	-
28.	Sawin	Czulczyce		47	Dobra	527	-	-	-
29.	Siedliszcze	Bezek		160	Dobra	1000	-	-	-
30.	Wierzbica	Wierzbica		588	Dobra	4336	-	-	-
31.	Wierzbica	Wólka Tarnowska		73	Dobra	724	-	-	-
32.	Wojślawice	Wojślawice		140	Dobra	1968	-	-	-
33.	Wojślawice	Kukawka		44	Dobra	485	-	-	-
34.	Wojślawice	Huta		72	Dobra	750	-	-	-
35.	Wojślawice	Majdan Nowy		36	Dobra	495	-	-	-
36.	gm. Wojślawice	Popławy - Majdan /zaopatrywane z wodociągów spoza pow. chełmskiego/		-	-	89	-	-	-
37.	Żmudź	Żmudź		250	Dobra	2197	-	-	-

Tabela 4. Stopień zwodociągowania gmin na terenie powiatu

L.p.	gmina	Liczba miejscowości zwodociągowanych w gminie	% ludności korzystającej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia
1.	Chełm	43	97
2.	Białopole	15	100
3.	Dorohusk	14	60

4.	Dubienka	8	87
5.	Kamień	17	100
6.	Leśniowice	23	100
7.	Rejowiec Fabryczny	16	100
8.	Rejowiec	25	99
9.	Ruda-Huta	19	84
10.	Sawin	11	63
11.	Siedliszcze	33	100
12.	Wierzbica	27	100
13.	Wojstawice	22	99
14.	Żmudź	16	72

Stan sanitarno-techniczny wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w większości przypadków był zadowalający. Postępowania administracyjne w celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego wszczęto w 4 obiektach (WZZ Białopole, Dubienka, Skryhiczyn, Rogatka). Termin wykonania zaleceń wyznaczony jest na 2021 r.

1.1. Inne podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z ujęć indywidualnych w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym

W 2020 r. PPIS w Chełmie nadzorem sanitarnym objął 10 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie powiatu. Ich charakterystykę przedstawia tabela 5. W stosunku do roku 2019 liczba nadzorowanych obiektów zmniejszyła się o 3. Obiekty Bar „U Marka” Dobryłówka 9, Piwne Podziemie Rożdżałów oraz Wodociąg Zakładu Rolnego Husynne zostały podłączone do wodociągów zbiorowego zaopatrzenia.

Tabela 5.

Nazwa wodociągu lokalnego (inny podmiot zaopatrujących w wodę)						Liczba ludności korzystającej			
	Gmina	Miejscowość	Ulica	Produkcja l/m ³ /dl	Ocena wody [dobra/zła]	z wody odpowiadającej	z wody objętej brakiem przydatności	z wody nieodpowiadają- cej wymaganiom	z wody nieodpowiadają- cej
1	Chełm	„Trzy Dęby” Sp. z o.o. 22 - 151 Janów,	Lubelska 1	5	dobra	0	-	-	-
2	Dorohusk	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Brzeźnie 22 - 174 Brzeźno 172	-	5	dobra *	55	-	-	-
3	Sawin	Szkoła Podstawowa w Wólce Petryłowskiej 22 - 107 Sawin, Petryłów 15	-	0,5	dobra	0	-	-	-
4	Siedliszcze	Zajazd Wiejskie Przysmaki Chojno Nowe Drugie 60A	-	0,5	dobra	0	-	-	-
5	Ruda-Huta	Aqua East Polska Sp. z o.o. 22-100 Ruda-Huta,	Niepodle- głości 2	0,2	dobra	0	-	-	-
6	Sawin	Spółdzielnia Socjalna „Vita Solis” Łowcza	-	1	dobra	12	-	-	-

		Kolonia 39 22 -107 Sawin							
7	Chełm	„Pstrągowo” 22 – 100 Żółtańce- Kolonia	Pstrągowa 17	0,5	dobra	1	-	-	-
8	Kamień	Zakład Produkcji Chrupek Czerniejów 2A 22-113 Kamień	-	0,5	dobra	2	-	-	-
9	Chełm	Ranczo Budrysa Strupin Duży 64A 22-100 Chełm	-	2	dobra	1	-	-	-
10	Dorohusk	Ujęcie stacji paliw i lokalu gastronomicznego Brzeźno 209	-	0,5	dobra	0	-	-	-

* na Wodociąg Indywidualny RSP Brzeźno prowadzone jest postępowanie egzekucyjne w celu doprowadzenie wody do odpowiedniej jakości z powodu przekroczenia jonu amonowego i żelaza

Dodatkowo nadzorem objęto 25 ujęciami indywidualnymi podmiotów będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej oraz podmiotów wykorzystujących wodę dla mniej niż 50 osób lub mniej niż 10 m³/d. Podmioty posiadają uzgodniony z PPIS w Chełmie zakres badań wody (18 ujęć indywidualnych) oraz częstotliwość ich wykonania, wyniki badań są przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie i wydawane są bieżące oceny jakości wody. Siedem ujęć indywidualnych będących w ewidencji na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia wykonuje badania z różną częstotliwością. Są to obiekty będące pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej, a wykonane badania przedkładają PPIS w Chełmie celem przedłożenia oceny jakości wody Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii.

1.2. Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia na koniec 2020 r. dostarczały wodę o jakości odpowiadającej wymaganiom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia

z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) z wyjątkiem:

WZZ Wojsławice - w dniu 12 września 2020 r. wydano decyzję znak: NS-HK721-30/8/20 stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczenie parametrów mikrobiologicznych w zakresie umożliwiającym stwierdzenie warunkowej przydatności. Nałożono obowiązek stałej dezynfekcji wody. Wydano komunikat o jakości wody. Zarządca wodociągu zdecydował się na pozostawienie stałej dezynfekcji wody jako elementu jej uzdatniania. Woda poddawana stałej dezynfekcji odpowiada wymaganiom sanitarnym.

W roku sprawozdawczym wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi rozprawdanej przez:

WZZ Majdan Nowy - (znak: NS-HK.721-33/4/20 z dnia 23 października 2020 r.) z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli -11 i 12 NPL/100 ml). Został wydany komunikat o braku przydatności wody z przedmiotowego wodociągu do spożycia przez ludzi, mieszkańcom dostarczono wodę o odpowiedniej jakości w beczkowie do transportu wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Po dokonaniu działań naprawczych w dniu 26.10.2020 r. pobrano kontrolne próbki wody, które wykazały poprawę jej jakości. Pozytywna ocena wydana w dniu 27.10.2020 r.

WZZ Żmudź – w dniu 23.10. 2020 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody z przedmiotowego wodociągu do spożycia przez ludzi znak: NS-HK.721-35/13/20 z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 20-32 jtk/100 ml, Escherichia coli – 2 jtk/100 ml, enterokoki – 1 jtk/100 ml). Został wydany komunikat o jakości wody, a mieszkańcy zostali zaopatrzeni w wodę o odpowiedniej jakości. W dniu 17 listopada 2020 r. woda przedmiotowego wodociągu została warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi i nałożony został obowiązek prowadzenia stałej dezynfekcji wody, kontrolowania zawartości chloru wolnego na sieci wodociągowej oraz poinformowania konsumentów o jakości wody. Wydano również nowy komunikat o jakości wody. Po wykonaniu kontrolnych badań wody oraz ocenie wyników zarządca zdecydował się na pozostawienie dezynfekcji wody jako stałego elementu jej uzdatniania. Woda poddawana procesowi uzdatniania odpowiada wymaganiom sanitarnym.

WZZ Ruda-Huta – w dniu 8 października 2020 r. wydano decyzję znak: NS-HK.721-24/5/20 stwierdzającą brak przydatności z przedmiotowego wodociągu do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli 21-24 jtk/100 ml). Wydany został komunikat o jakości wody. Mieszkańcy zostali zaopatrzeni w wodę

o odpowiedniej jakości. W dniu 13 października 2020 r. wydano decyzję warunkowo dopuszczającą wodę z przedmiotowego wodociągu do spożycia przez ludzi i nałożono obowiązek stałej dezynfekcji. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych w dniu 17 listopada 2020 r. pobrano kontrolne próbki wody, które wykazały poprawę jej jakości. W dniu 25 listopada 2020 r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

WZZ Leśniowice – w dniu 21 sierpnia 2020 r. wydano decyzję znak: NS-HK.721-19/4/20 stwierdzająca brak przydatności wody z przedmiotowego wodociągu do spożycia przez ludzi z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne (gr coli – 4 i 44 jtk/100 ml, enterokoki kałowe – 9 jtk/100 ml). Wydano komunikat o jakości wody a mieszkańcy zostali zaopatrzeni wodę o odpowiedniej jakości. Po wykonaniu działań naprawczych w dniu 24 sierpnia 2020 r. pobrano kontrolne próbki wody do badań, które wykazały poprawę jakości wody. W dniu 26 sierpnia 2020 r. wydano pozytywną ocenę jakości wody.

W 2020 roku wydano pozytywną ocenę jakości znak wody NS-HK.721-8/10/20 z dnia 15 września 2020 r. rozprowadzanej przez WZZ Dorohusk stwierdzającą wykonanie obowiązku zawartego w decyzji NS-HK.721-8/3/07/10/13 z dnia 30.07.2013 r., termin realizacji 29.07.2016 r. oraz wydanego postanowienia znak: 3/2016/NS.HK z dnia 29 października 2019 r. o nałożeniu grzywny na Gminny Zakład Obsługi Sp. z o.o. z/s w Kol. Okopy, w celu przymuszenia do wykonania obowiązku wymienionego w tytule wykonawczym Nr 3/2016/NS.HK z dnia 2 listopada 2016 r., tj. podjęcia działań naprawczych zmierzających do doprowadzenia wody rozprowadzanej przez WZZ Dorohusk do odpowiedniej jakości. WZZ Dorohusk dostarczał wodę z ponadnormatywną zawartością amonowego jonu; zakres przekroczeń: $0,61 \div 1,25$ mg/l. Na skutek prowadzonych działań naprawczych polegających na zasiedleniu złoża filtracyjnego przez bakterie nityfikacyjne uzyskano poprawę jakości wody.

Wodociąg Indywidualny Zakładu Rolnego Husynne – w roku 2019 r. nałożono kolejną grzywnę postanowieniem znak: 1/2016/NS.HK z dnia 29.10.2019 r. na Gospodarstwo Rolne Husynne 10, 22 – 175 Dorohusk w celu przymuszenia do wykonania obowiązków wymienionych w tytule wykonawczym Nr 1/2016/NS.HK z dnia 10 października 2016 r. tj. podjęcia działań naprawczych zmierzających do doprowadzenia wody rozprowadzanej przez przedmiotowy wodociąg do odpowiedniej jakości. Termin wykonania obowiązków został wyznaczony na dzień 30 września 2020 r. W dniu 23 października 2020 r. Gospodarstwo Rolne Husynne 10 poinformowało, że przedmiotowa sieć wodociągowa została podłączona do WZZ Dorohusku.

Wodociąg Indywidualny RSP Brzeźno – termin realizacji działań naprawczych upłynął dnia 31 lipca 2018 r., decyzja prolongująca z dnia 22 lipca 2015 r. znak: NS-HK.720-7/1/09/12/15 postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2020 r. na Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w Brzeźnie została nałożona kolejna grzywna w celu przymuszenia do wykonania obowiązku wymienionego w tytule wykonawczym 2/2018/NS.HK tj. podjęcia działań naprawczych zmierzających do doprowadzenia wody rozprowadzanej przez przedmiotowy wodociąg do odpowiedniej jakości. Termin wykonania obowiązków został wyznaczony na dzień 30 lipca 2021 r.

Ponadto w 2020 r. ujęcie wody Wodociągu Zakładowego Cementowni Chełm S.A. zostało wyłączone z eksploatacji z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne. Do chwili obecnej sieć wodociągowa tego wodociągu zaopatrywana w wodę jest z WZZ Chełm.

3. Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywały: laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie.

4. Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia

Wstępny monitoring substancji promieniotwórczych w tych obiektach został wykonany w 2017 r. Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia badania trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu: Ra-226 i Ra-228 na wszystkich ujęciach powinny być wykonywane co 5 lat. Na ujęciach Rogatka oraz Cementownia Chełm S.A. badanie stężenia aktywności radonu powinny być wykonywane również raz na 5 lat. Na pozostałych ujęciach badania tego parametru wykonywane powinny być jeden raz na 10 lat.

5. Badanie ciepłej wody w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.

Badania wody ciepłej w 2020 r. zostały wykonane w 12 obiektach zlokalizowanych na terenie Powiatu Chełmskiego będących pod nadzorem PPIS w Chełmie. Były to: internat, cztery szkoły, cztery środowiskowe domy samopomocy, gabinet fizjoterapii oraz dwa obiekty PWSZ.

Postępowania administracyjne w tym zakresie prowadzone były:
 Laboratorium CSI PWSZ w Chełmie, Deputyczne Królewskie - Kolonia - w dniu 13 lutego 2020 r. została wydana decyzja znak: NS-HK.720-19/20 z uwagi na przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości bakterii Legionella sp. (stopień skażenia średni) w następujących punktach pobrania:

1. Kotłownia wyjście na sieć- 730 [jtk/100m],
2. Szatnia pracownicza, pokój nr 16 - 690 [jtk/100ml],
3. Toaleta męska, parter - 700 [jtk/100ml],
4. Toaleta męska I piętro – 750 [jtk/100ml],
5. Toaleta damska I piętro – 620 [jtk/100ml],
6. Szatnia pracownicza parter, pokój nr 13 – 600 [jtk/100ml],
7. Laboratorium Lotnicze L4 – 530 [jtk/100ml],

W dniu 9 czerwca 2020 r. pobrano próbki wody do badań laboratoryjnych. Pozytywna ocena wydana w dniu 23 czerwca 2020 r.

Kąpieliska

- Nadzór nad kąpieliskami sprawowany był przez PPIS w Chełmie w oparciu o:
- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r., poz. 310 z późn. zm.),
  - rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255),
  - rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz.U. z 2018 r., poz. 2476).

Na terenie Powiatu Chełmskiego sprawowano nadzór nad 6 kąpieliskami.

Tabela 6. Kąpieliska zorganizowane

Lp.	akwen	nazwa kąpieliska	właściciel	organizator
1	Żółtańce	Żółtańce	Gmina Chełm	Gmina Chełm
2	Staw	Staw	Gmina Chełm	Gmina Chełm
3	Husynne	Husynne	Gmina Dorohusk	Gmina Dorohusk
4	Dębowy Las	Dębowy Las	Gmina Żmudź	Gmina Żmudź
5	Natalin	Natalin	Gmina Kamień	Gmina Kamień

6	Maczuły	Maczuły	Gmina Leśniowice	Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniowicach
---	---------	---------	------------------	--

W 2020 r. wpłynęły do zaopiniowania projekty uchwał Rad Gminy w sprawie wykazu kąpielisk w roku 2020 oraz określenia sezonu kąpielowego wraz z dokumentacją. Po analizie całości złożonej dokumentacji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie zaopiniował pozytywnie przedłożone projekty uchwał. W porozumieniu z PPIS w Chełmie ustalono harmonogram pobierania próbek wody z kąpielisk w ilości oraz terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. W harmonogramach wskazano również stałe punkty poboru wody. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach urzędowej kontroli prowadzonej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pobrano próbki wody z ww. kąpielisk, których badania wykonał Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie. Kolejne trzy badania w trakcie trwania sezonu kąpielowego w ramach kontroli wewnętrznej wykonane były na zlecenie organizatorów również przez OL PSSE w Chełmie. Wszystkie próbki pobrane były zgodnie z ustalonymi terminami, a jakość wody spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2019 r., poz. 255).

Na podstawie sprawozdań z badań wody PPIS w Chełmie wydał 24 pozytywne bieżące oceny jakości wody w kąpielisku oraz pięć ocen sezonowych. Informacje o przydatności wody do kąpieli w przedmiotowych kąpieliskach były na bieżąco udostępniane organizatorom kąpielisk, publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie oraz ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny. Stan higieniczno – sanitarny tej grupy obiektów nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie powiatu znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

Tabela 8

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2020 r.
1.	Zakłady fryzjerskie i kosmetyczne	13	2	-
2.	Pralnie	2	0	-
3.	Hotele i obiekty noclegowe	30	1	-
4.	Cmentarze	32	0	-
5.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	1	0	-
6.	Apteki i hurtownie farm.	21	0	-
7.	Dworce, przystanki i stacje PKP	5	0	-
8.	Inne	42	12	-
Razem:		146	15	-

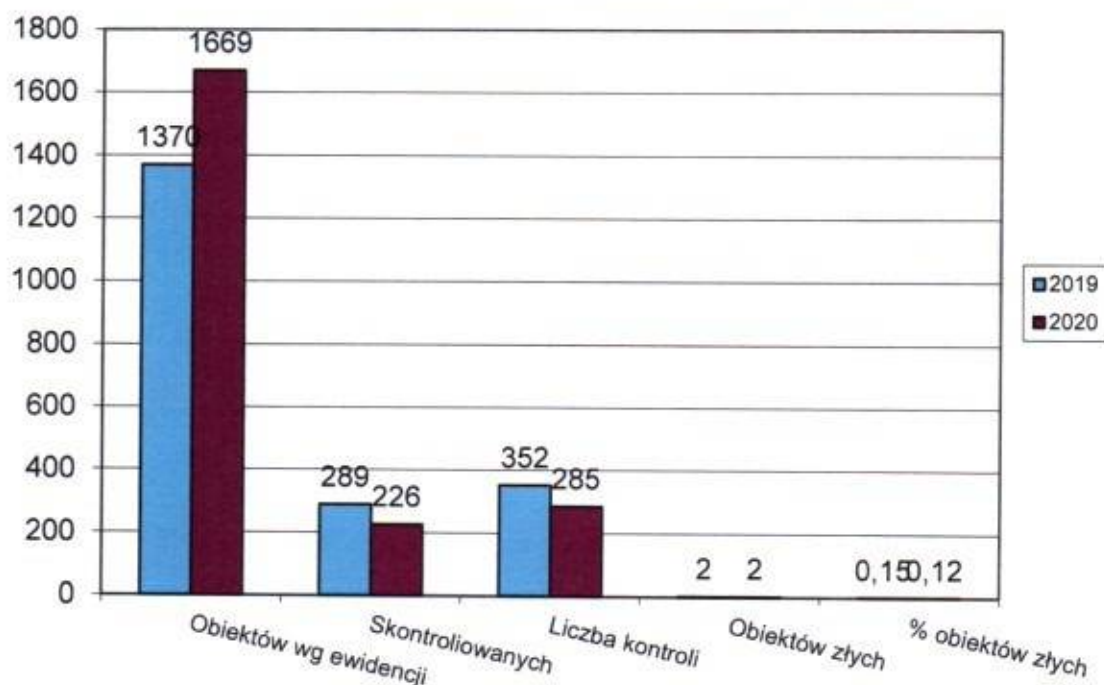
Stan sanitarno – porządkowy powiatu Chełmskiego w roku 2020 należy ocenić jako stabilny. Do Sekcji Higieny Komunalnej PSSE w Chełmie w omawianym okresie czasu nie wpływały interwencje oraz sygnały dotyczące problemów związanych z zagrożeniami związanymi z nieprawidłowościami w zakresie odbioru nieczystości płynnych, gospodarki odpadami komunalnymi, dzikimi wysypiskami śmieci czy z utrzymaniem czystości na terenach ogólnodostępnych. Jednocześnie nie odnotowano nadzwyczajnych zdarzeń środowiskowych mogących mieć istotny wpływ na życie i zdrowie mieszkańców.

W bieżącym roku głównymi tematami były sprawy związane z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, i związane z nią przestrzeganie przepisów wynikających z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

III. Oddział Higieny Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych

Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2020 roku nadzorował 1669 obiektów żywnościowo - żywnościowych na terenie powiatu chełmskiego.

Liczba obiektów w latach 2019 i 2020

Wykres 7. Liczba obiektów żywnościowo – żywnościowych w 2020r w porównaniu z 2019r

Jak wynika z wyżej przedstawionego wykresu liczba obiektów w roku 2020 wzrosła w stosunku do roku ubiegłego łącznie o 299 obiektów, głównie z powodu rejestracji podmiotów produkcji pierwotnej.

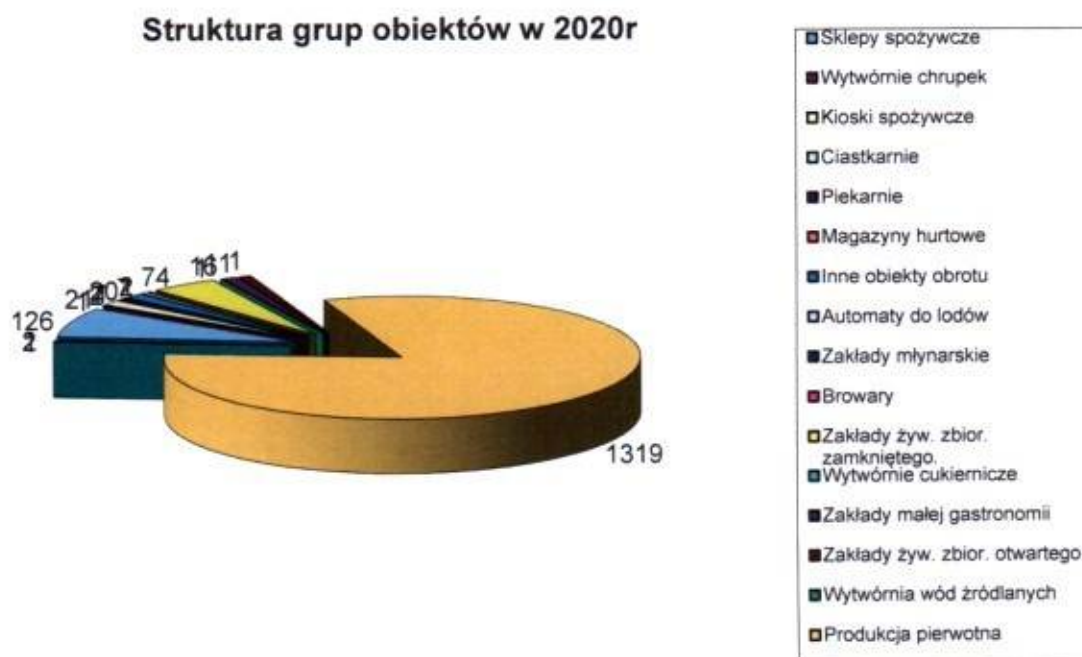
W ciągu ubiegłego roku, na terenie powiatu ziemskiego, skontrolowano 226 obiektów żywnościowo – żywnościowych i przedmiotów użytku, przeprowadzając w nich 285 kontroli sanitarnych.

Natomiast na podstawie kryteriów ujętych w ujednoliconych i obowiązujących w całym kraju arkuszach oceny stanu sanitarnego stwierdzono 2 obiekty niezgodne z wymaganiami prawa żywnościowego, co stanowi 0,12 %, (1 w 2019r - 0,15 %) i były to sklepy spożywcze

w których stwierdzono sprzedaż artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości.

Zakłady z pozostałych grup obiektów oceniono jako zgodne z wymaganiami. Odsetek obiektów, które nie spełniały wymagań prawa żywnościowego nieznacznie zmalał w porównaniu do 2019 roku.

Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym diagramie.

Wykres 8. Struktura nadzorowanych obiektów

Najliczniejszą grupę obiektów powiatu chełmskiego stanowiły sklepy spożywczo - przemysłowe i było ich 126, kioski spożywcze - 21, inne obiekty obrotu żywnością - 20, zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego - 74, zakłady małej gastronomii -16, zakłady żywienia zbiorowego otwartego -11. Do zakładów produkcyjnych należały m.in.: piekarnie -7, ciastkarnie -2, automaty do lodów -7, browary -2, inne wytwórnie żywności -2, hurtownie -1, zakład przetwórstwa zbożowo - młynarskiego, wytwórnia wód źródlanych, zakład cukierniczy, przetwórnia grzybów, wytwórnia chrupek oraz zakłady produkcji pierwotnej 1319 /pieczarkarnia, plantacje malin, truskawek, borówki, zbóż, warzyw i innych produktów/. Nadzorem objęto też 2 zakłady produkcji materiałów do kontaktu z żywnością oraz hurtownie takich materiałów.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r.w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1 Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13,t. 34, str. 319)

przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad HACCP, a według art.17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności (Dz. u. UEL nr 31 z 1 lutego 2002r., str.1-24) podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego.

Realizując powyższy obowiązek 94,2 % zakładów wdrożyło system HACCP, a 97,3 % - Instrukcje Dobrej Praktyki Higienicznej i Dobrej Praktyki Produkcyjnej.

W 2020 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 285 kontroli i rekontroli. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno - sanitarnymi były:

- zły stan techniczny pomieszczeń;
- nie przestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz procedur systemu HACCP;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości
- niewłaściwa jakość wody wykorzystywanej w zakładach

Celem poprawy stanu sanitarnego stosowano wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej i tak w 2020 roku wydano:

- 112 decyzji administracyjnych, w tym: 22 decyzje nakazowe, 6 decyzji unieruchomienia, 13 decyzji ograniczających zakres działalności, 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości.
- nałożono 14 mandatów karnych na sumę 2350,00zł zł;

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry, jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancji dodatkowych, pestycydów, lekooporność i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Do badań laboratoryjnych z terenu powiatu pobrano w ramach urzędowej kontroli żywności 3 próbki środków spożywczych i było to:

- próbka kaszki kukurydzianej /mikotoksyny/ Laboratorium WSSE Lublin;
- ser Salami z czarnuszką / napromienianie/ Laboratorium w Sanoku;
- pomidory przemysłowe /pestycydy/ do Laboratorium w Warszawie.

W 2020 r. pracownicy sekcji uczestniczyli w opracowywaniu 1 ogniska zatrucia pokarmowego, w mieszkaniu prywatnym. W celu ustalenia źródła zakażenia pobrano do badań laboratoryjnych 3 próbki wymazów sanitarnych, które nie były kwestionowane.

Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

W roku 2020 żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty regulowane było przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz.1154) oraz przestrzeganiem zasad racjonalnego żywienia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w placówkach oświatowych 1 ocenę sposobu żywienia metodą punktową według Starzyńskiej.

W metodzie punktowej brano pod uwagę ilość posiłków w ciągu dnia, częstotliwość spożycia mleka i serów, warzyw i owoców, pieczywa razowego, kasz i warzyw strączkowych.

Żywnienie w tej placówce otrzymało ocenę dobrą, zasadniczo bez większych błędów. Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty spełniały wymagania dla danej grupy wiekowej, które wynikały z aktualnych norm żywienia. Potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów, z ograniczeniami soli, tłuszczów zwierzęcych, cukru, uwzględniały porcje ryby, dodatki owocowo-warzywne i odpowiednie techniki sporządzania. W stołówkach szkolnych stosowano tylko dożywianie i były to nie pełne obiady. W związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 w tej grupie obiektów pozostało dużo zakładów nieskontrolowanych, ponieważ od połowy miesiąca marca poprzez kwiecień i pierwszą dekadę maja a następnie od października do końca roku nie przeprowadzano czynności kontrolnych wynikających z harmonogramu kontroli. W trakcie sprawowanego nadzoru nad wypoczynkiem letnim w stołówkach na koloniach, półkoloniach i obozach kontrolowano przestrzeganie wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży. Weryfikowano czy osoby odpowiedzialne wdrożyły w swoich zakładach zalecenia rekomendowane m.in. przez Głównego Inspektora

Sanitarne dotyczące zachowania higieny zarówno przez pracowników, jak i dzieci. Podczas kontroli zwracano uwagę czy organizacja stołówki/punktu zbiorowego żywienia zapewniała zachowanie dystansu pomiędzy uczestnikami, czy rekomendowano zmianowe wydawanie posiłków. Ponadto czy po każdej grupie dezynfekowano blaty stołów i poręcze krzeseł. Nieprawidłowości podczas kontroli nie stwierdzono.

System Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt RASFF

W roku 2020 otrzymano 8 powiadomień w systemie RASFF w tym 5 powiadomień alarmowych i 3 informacyjne. W związku z tym prowadzono postępowania wyjaśniające.

Powiadomienia alarmowe dotyczyły:

- stwierdzenia obecności niezadeklarowanego alergenu – gorczycy w produkcie pn. „Turek Puszysty Rzodkiewka 140g”;
- stwierdzenia obecności Salmonella Amsterdam i Salmonella Livinstone w produkcie Kresto Sezam 200g;
- stwierdzenia przekroczenia NDP ochratoksyny A ($17,1 \pm 5,1 \mu\text{g/kg}$) w „Rodzynekach Sułańskich FRESCO”;
- wykrycia Salmonella z grupy BO w produkcie pn. „Papryka słodka mielona”;
- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chlorpiryfosu na poziomie $0,061 \pm 0,031 \text{ mg/kg}$ w produkcie „Brokuły Różyczki, produkt głęboko mrożony Hortex.

W wyniku podjętych czynności służbowych nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu.

Powiadomienia informacyjne dotyczyły między innymi stwierdzenia estrów 3-MPCD na poziomie $7551 \pm 1510 \mu\text{g/kg}$ w produkcie „Olej z ryżu MI'RA”, stwierdzenia niedozwolonej modyfikacji genetycznej enzymu spożywczego pochodzącego z Polski, którego obecność stwierdzono w produkcie pn. „Alfa-amylaza Browin”, niewłaściwej jakości organoleptycznej bulki pszennej do hamburgerów z sezamem „maxi BURGER buns with sesame”,

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W 2020 r. przeprowadzono 3 kontrole oceniając 11 partii eksportowanej głównie do Kataru, Kuwejtu wody źródlanej Aqua East oraz napoju Fulvica, wydając 3 świadectwa o spełnieniu wymagań zdrowotnych.

Celem zapewnienia jak najlepszej ochrony zdrowia konsumentów będzie kontynuowany wzmożony nadzór sanitarny w ramach urzędowej kontroli żywności, w zakresie:

- przestrzegania instrukcji GHP, GMP
- wdrażania i utrzymania systemów jakości HACCP;
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych właściwej jakości zdrowotnej;
- zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego produktu;
- identyfikowalności surowców i produktów;
- prawidłowego znakowania wyrobów;
- stosowania prawidłowych procesów mycia i dezynfekcji.

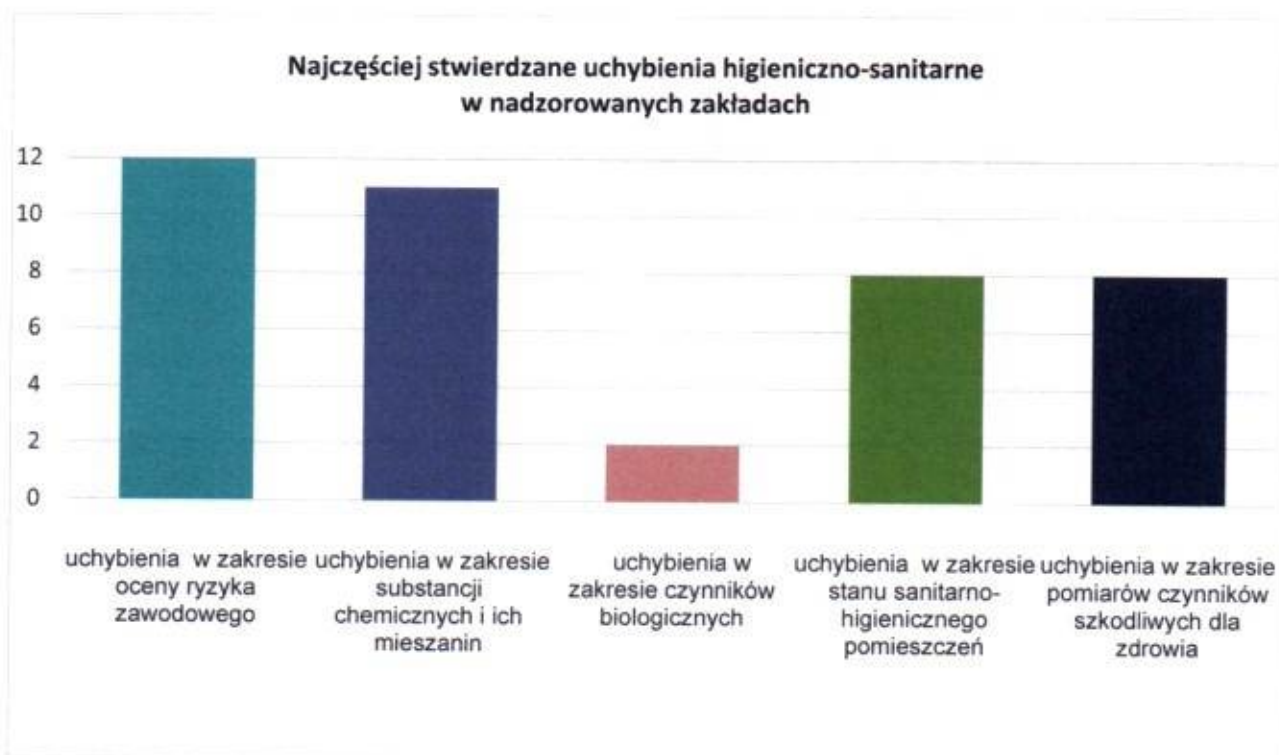
IV. Higiena środowiska pracy

W 2020 roku prowadzono nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, polegający między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz podejmowano działania mające na celu ograniczenie wpływu czynników szkodliwych i uciążliwych na zdrowie pracujących.

Ze względu na zaistniałą sytuację epidemiologiczną (stan epidemii COVID-19) w ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 42 zakłady pracy, zatrudniające 840 pracowników, w których przeprowadzono 56 kontroli, w tym:

- 27 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami;
- 13 kontroli w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy;
- 8 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi;
- 6 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 4 kontrole w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków pracy i higieniczno-sanitarnych wydano 22 decyzje administracyjne.

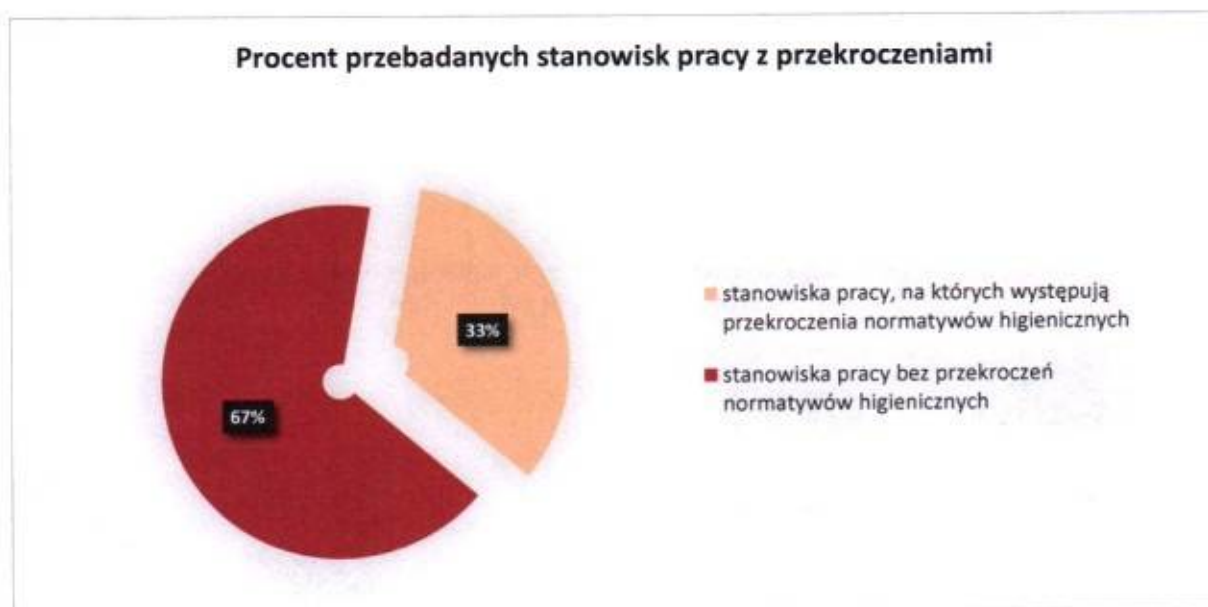
Wykres 11. Najczęściej stwierdzone uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych zakładach w 2020 roku.

W pracowni sanitarnej kontroli środowiska przeprowadzono 45 badań czynników szkodliwych dla zdrowia. Przebadano 45 stanowisk pracy, w tym na 15 stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń.

Powyższe zagadnienie ilustruje tabela 9.

Lp.	Czynnik szkodliwy występujący na stanowiskach pracy	Ilość wykonanych badań	Ilość przebadanych stanowisk pracy	Ilość przebadanych stanowisk pracy, na których występują przekroczenia NDS lub NDN
1.	Pyły	5	5	-
2.	Hałas	6	6	3
3.	Oświetlenie	32	32	12
4.	Drgania mechaniczne	2	2	-
Ogółem:		45	45	15

Tabela 9. Nadzór sanitarny środowiska pracy prowadzony przez Pracownię Kontroli Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Chełmie.

Wykres 12. Zestawienie procentowe przebadanych stanowisk pracy z przekroczeniami i bez przekroczeń NDN i NDS w 2020 roku.

W wyniku przeprowadzonych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy wydano 1 decyzję nakazującą ograniczenie narażenia pracowników na ponadnormatywne drgania mechaniczne działające na organizm człowieka przez kończyny górne.

Poprawę warunków sanitarno-higienicznych uzyskano dla 339 pracowników zatrudnionych w 11 zakładach poprzez:

- 1) ograniczenie narażenia pracowników na nadmierne drgania mechaniczne o działaniu miejscowym,
- 2) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- 3) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- 4) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,
- 5) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,
- 6) zapewnienie w zakładzie pracy kart charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz zapoznanie pracowników z ich treścią,
- 7) sporządzenie spisu stosowanych w zakładzie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 8) zaopatrzenie zakładu w stanowiskowe instrukcje bhp oraz udzielania pierwszej pomocy,
- 9) poinformowanie pracowników narażonych na oddziaływanie czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy o aktualnych wynikach badań i pomiarów,
- 10) oznakowanie miejsc przechowywania środków chemicznych.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP skontrolowano warunki przechowywania, oznakowanie opakowań i zbiorników stosowanych w procesach technologicznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Sprawdzono również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie wprowadzania do obrotu stwarzających zagrożenie substancji chemicznych i ich mieszanin poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W 6 skontrolowanych zakładach stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 6 decyzji administracyjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2020r. stwierdzano: brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na stosowane środki chemiczne w zakładzie, brak lub nieaktualny spis, brak kart charakterystyki stosowanych w zakładzie substancji/mieszanin chemicznych, brak pomiarów czynników chemicznych na stanowiskach pracy, brak oznakowania miejsc przechowywania środków chemicznych.

W 2020r. realizowano projekt REACH-EN-FORCE 8, którego celem była kontrola sprzedaży internetowej substancji chemicznych i ich mieszanin, wyrobów zawierających substancje chemiczne oraz produktów biobójczych. W związku z realizacją projektu prowadzono monitoring portali internetowych zajmujących się sprzedażą internetową w ww. zakresie przez podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie powiatu chełmskiego. Stwierdzono, że na nadzorowanym terenie przeważała sprzedaż wysyłkowa produktów prowadzona przez firmy zlokalizowane w innych województwach.

W 2020 roku w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej przeprowadzono 8 kontroli w 8 zakładach pracy.

W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 4 kontrole w 4 zakładach pracy. W wyniku podjętych działań kontrolnych stwierdzono, że w 1 zakładzie stosuje się prekursor narkotykowy kategorii 2, natomiast w 3 zakładach stosuje się prekursor kategorii 3. Kontrole nie wykazały uchybień we wskazanym zakresie.

Ponadto w ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje dotyczące dostawców i odbiorców prekursorów narkotykowych oraz ich ilości.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi w środowisku pracy przeprowadzono 6 kontroli w 6 przedsiębiorstwach, w których 33 osoby narażone były na działanie czynników rakotwórczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienie w 1 zakładzie pracy dotyczące braku oceny ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na czynnik rakotwórczy.

W 2020r. prowadzono nadzór nad warunkami pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest. Przeprowadzono 3 kontrole w trakcie prac polegających na zabezpieczaniu, usuwaniu oraz transporcie wyrobów zawierających azbest (płyt cementowo-azbestowych pokryć dachowych (eternit płaski i falisty). Prace w kontakcie z azbestem wykonywało 15 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień dotyczących warunków pracy podczas zabezpieczania / usuwania wyrobów zawierających azbest.

W 2020 roku w ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy poddano kontroli 12 zakładów pracy. W zakładach tych 129 osób narażonych było na działanie szkodliwych czynników biologicznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 3 zakładach stwierdzono uchybienia w powyższym zakresie, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 3 decyzje administracyjne.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych.

Przekazywano podmiotom „zalecenia dotyczące działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z przenoszeniem się wirusa SARS-CoV-2 za pośrednictwem systemów wentylacyjno-klimatyzacyjnych wewnątrz budynków użyteczności publicznej oraz wielkopowierzchniowych obiektów handlowych” Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny.

Informowano pracodawców o konieczności wdrożenia zaleceń i wytycznych organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej określających sposób postępowania w czasie trwania epidemii COVID-19, o obowiązkach pracodawców wynikających z przepisów prawnych.

Podczas prowadzonych kontroli interwencyjnych w zakresie przestrzegania przepisów prawnych w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 informowano o dostępności na stronach m.in. Ministerstwa Rozwoju aktualnych wytycznych i zaleceń określających sposób postępowania w celu zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymania odpowiedniego reżimu sanitarnego w obiektach w trakcie epidemii wirusa SARS-CoV-2 rekomendowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministerstwa Rozwoju. Zalecano również bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia dostępnych na odpowiednich stronach internetowych, a także obowiązujących przepisów prawa.

W 2020r. nie prowadzono postępowań w stosunku do osób fizycznych w zakresie wytwarzania bądź wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Na terenie powiatu chełmskiego nie funkcjonują podmioty, które zajmują się legalnym zastosowaniem nowych substancji psychoaktywnych.

Należy nadmienić, że w 2020r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej został ogłoszony stan epidemii wirusem SARS-CoV-2, w związku z czym w powiecie chełmskim w 2020r. ograniczono działania kontrolne w związku z przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

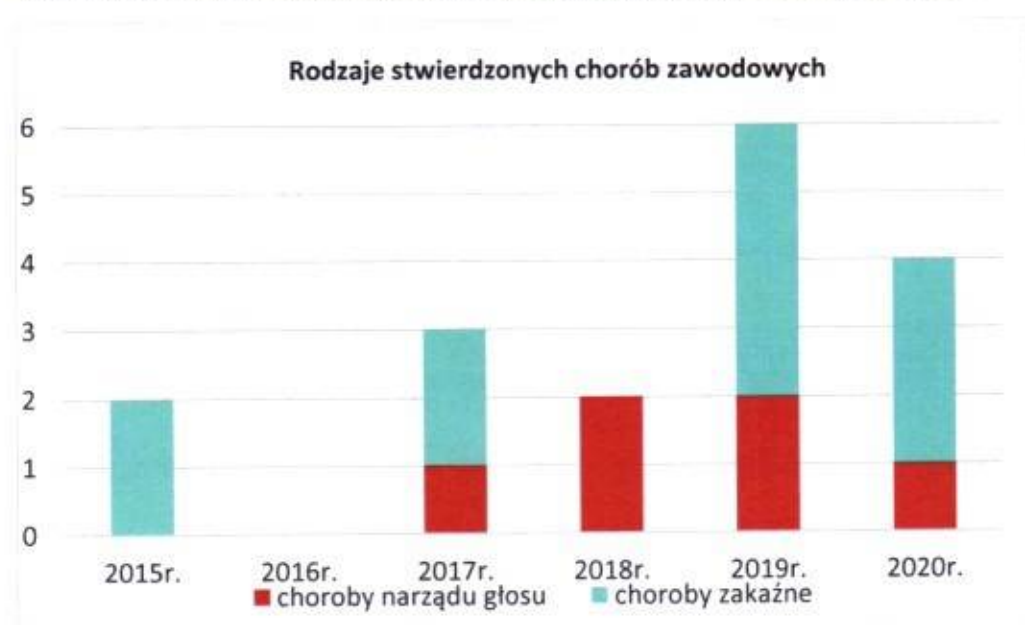
o przeciwdziałaniu narkomanii. Prowadzone działania miały na celu ograniczenie zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

W 2020r. Sekcja Higieny Pracy monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne, dotyczące epidemiologii. W 2020r. nie odnotowano na terenie nadzorowanym przez tutejszą Stację przypadków podejrzeń zatrucić środkami zastępczymi.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W 2020 roku w zakładach na terenie powiatu stwierdzono 4 przypadki chorób zawodowych.

Wykres 13. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2020.

Wykres 14. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2020.

V. . Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania.

W 2020 roku na terenie powiatu chełmskiego objęto nadzorem sanitarnym 44 placówki nauczania i wychowania (7 przedszkoli lub punktów przedszkolnych, 29 szkół podstawowych, 5 zespołów szkół, 2 ośrodki szkolno – wychowawcze, 1 placówka z pobytem dziennym). Nadzorem sanitarnym objęto również 10 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W roku 2020 zlikwidowana została 1 placówka - Szkoła Filialna w Wólce Tarnowskiej.

W związku z ustawą z dnia 23 stycznia 2020r o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020r., poz. 322 z późn. zm.) PPIS w Chełmie objęła nadzorem sanitarnym następujące placówki:

- 1) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Dorohusku,
- 2) Zespół Szkół w Dubience.

Na terenie 14 gmin nadzór sanitarny prowadzony był w odniesieniu do 9 placówek nauczania i wychowania (2 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, 5 szkół podstawowych, 1 zespołu szkół, 1 niepublicznego ośrodka szkolno-wychowawczego.

W nadzorowanych placówkach przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych, w tym 3 kontrole sprawdzające i 1 kontrola interwencyjna.

W ramach prowadzonego nadzoru nie wydano nowych decyzji administracyjnych. Decyzje nałożone w poprzednich latach zostały wykonane.

Ze względu na pandemię wirusa SARS-CoV-2 rok 2020 zdecydowanie różnił się do poprzednich. Aby ograniczyć niebezpieczeństwo związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa, zdecydowano o zawieszeniu tradycyjnych zajęć dydaktyczno-wychowawczych od dnia 16.03.2020r. do 26.06.2020r. Od 06.05.2020r. działalność mogły wznowić przedszkola, oddziały przedszkolne oraz inne formy wychowania przedszkolnego. W I semestrze roku szkolnego 2020/2021 zajęcia dydaktyczno-wychowawcze zostały zawieszane od 26.10.2020r.

Z uwagi na obecną sytuację epidemiologiczną wszystkie placówki miały obowiązek opracować procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem

u pracowników lub uczniów. PPIS w Chełmie wydał 9 pozytywnych opinii dotyczących zawieszenia zajęć na czas określony dla 9 placówek na terenie powiatu chełmskiego (7 szkół podstawowych, 1 szkoły specjalnej, 1 poradni psychologiczno-pedagogicznej) w związku

z wystąpieniem potwierdzonych wynikami badań przypadków zakażenia SARS-CoV-2 u pracowników lub uczniów

Priorytetem jest w chwili obecnej:

- przestrzeganie reżimu sanitarnego w placówkach,
- zapewnienie właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, w szczególności należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych oraz jego wyposażenia,
- wyposażenie placówek w meble szkolne dostosowane do wymagań ergonomii w miejsce starych i zniszczonych niezgodnych z obowiązującymi normami higienicznymi,
- zapewnienie właściwej infrastruktury dla dzieci z oddziałów przedszkolnych.

VI. Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Wykonanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrolę przestrzegania wymagań higieniczno-zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, lokalizacji inwestycji oraz uczestnictwo w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2020 r. wydano łącznie **62** opinie sanitarnych, które dotyczyły:

- 13 dokumentacji projektowych,
- 49 wniosków o konieczności wydania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu.

Ponadto uczestniczono w 2 odbiorach obiektów budowlanych oraz przeprowadzono 13 kontroli lub wizji obiektów.

VII. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia

Działalność w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia dotyczyła realizacji programów krajowych, wojewódzkich i lokalnych z uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych środowiska.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano:

I. PROGRAMY KRAJOWE

- a) **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.
- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 2 szkoły z terenu powiatu (ZSCKR Okszów, LO w Dubience). Edukacją objęto 59 uczniów,
  - zorganizowano 1 akcję profilaktyczną dla 60 uczniów w placówce. W ramach akcji przeprowadzono pogadankę, przedstawiono prezentację multimedialną. Zorganizowano ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli.
  - podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania udzielano instruktażu, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych (ulotki, plakaty, broszury) nt. uzależnień.
- b) **„Bieg po zdrowie”** – program edukacji antytytoniowej
- zrealizowano program skierowany do uczniów IV klas szkół podstawowych (7 szkół z powiatu); edukacją objęto 136 uczniów oraz ich rodziców;
  - przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu;
  - prowadzono instruktaż podczas wizytacji w placówkach nauczania.
- c) **Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2020r.**
- prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w środowisku młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej realizując różne formy oddziaływania (szkolenia, narady, instruktaże, prezentacje multimedialne, dystrybucje i ekspozycje wizualnych materiałów informacyjno - edukacyjnych);
  - ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań, w tym związanych ze Światowym Dniem AIDS, została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).
- d) **„Trzymaj Formę”** – to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu: propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną program został wstrzymany, zaś konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia, który odbywa się corocznie w ramach programu został odwołany przez organizatorów.

- e) **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** – ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.
- zrealizowano program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat (1 przedszkole z powiatu); edukacją objęto 15 dzieci oraz ich rodziców;
  - koordynator przedszkolny otrzymał materiały edukacyjne do realizacji programu (scenariusze i publikacje dla dzieci).

2. **PROGRAMY WOJEWÓDZKIE**

- a) **„Wybierz Życie - Pierwszy Krok”** – program profilaktyczny skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, dotyczący zagrożenia rakiem szyjki macicy, wywołanym przez wirusa HPV oraz inne choroby przenoszone drogą płciową:
- przeszkolono nauczycieli – koordynatorów oraz przekazano pakiety informacyjno-edukacyjne do realizacji programu (poradnik dla koordynatora, ulotka dla rodziców, zakładka dla ucznia);
  - przeszkolono nauczycieli – koordynatorów i przekazano zestawy materiałów edukacyjnych dla nauczyciela i uczniów;
  - realizowano program w 3 placówkach z terenu powiatu; edukacją objęto 42 uczniów oraz ich rodziców;
  - udzielano instruktaży podczas wizytacji
- f) **„Znamię! Znam Je?”** i **„Podstępne WZW”** dwa programy edukacyjne opracowane przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.
- Programy skierowane są do uczniów szkół średnich:
    - **„Znamię! Znam Je?”** – celem programu jest budowanie świadomości wśród młodzieży na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka, a także potrzeby profilaktyki i wczesnego wykrywania tego nowotworu.
Edukacją objęto 47 uczniów z 2 szkół z powiatu.
    - **„Podstępne WZW”** – celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.
Edukacją objęto 47 uczniów z 2 szkół z powiatu.

- przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programów i przekazano materiały edukacyjne dla placówek realizujących programy;

b) **„Czyste powietrze wokół nas”** – program profilaktyki antytytoniowej skierowany do 4, 5, 6-letnich dzieci i rodziców.

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 36 placówek (przedszkoli, oddziałów przedszkolnych) z terenu powiatu. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją objęto 362 dzieci;
- koordynatorzy przedszkolni zostali przeszkoleni.

3. PROGRAMY POWIATOWE I LOKALNE

a) Zrealizowano kolejne edycje programów edukacyjnych dot. profilaktyki antytytoniowej pn. **„Nie Pal Przy Mnie Proszę”** dla klas I-III oraz program **„Znajdź Właściwe Rozwiązanie”** dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych;

- do realizacji program edukacyjnego przystąpiło 33 szkoły z terenu powiatu. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tylko część placówek zrealizowała program w całości. Edukacją ogółem objęto 2591 uczniów.

4. INNE PRZEDSIĘWZIECIA

a) **Profilaktyka palenia tytoniu**

- prowadzono działania informacyjno - instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz stały monitoring w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu;
- prowadzono miesięczny monitoring do WSSE w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 9 listopada 1995r „O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych” w nadzorowanych placówkach (523 kontrole);
- zorganizowano 1 akcję profilaktyczną w placówce szkolnej (udzielano porad i instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych);
- podczas wizytacji w placówkach nauczania prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne;
- ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań, w tym związanych ze Światowym Dniem bez Tytoniu i Światowym Dniem Rzucania Palenia, została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).

b) **Profilaktyka zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2** skierowana do ogółu społeczeństwa w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się covid-19;

- zorganizowano przy współpracy z Kuratorium Oświaty 3 narady dla dyrektorów placówek nauczania i wychowania, w ramach których omówiono wytyczne dla placówek mające na celu przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa, omówiono rekomendacje dotyczące zasad organizacji zajęć, higieny, czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń oraz powierzchni, organizowania gastronomii czy postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia u pracowników lub uczniów placówki.
- przy współpracy z Urzędem Gminy Wierzbica zorganizowano pogadankę dla społeczności lokalnej (sołtysi z gminy Wierzbica), w ramach której przedstawiono prezentację multimedialną i udostępniono materiały informacyjno – edukacyjne;
- udzielano instruktaży/porad podczas wizytacji w placówkach nauczania i wypoczynku oraz instruktaży telefonicznych przedsiębiorcom (właścicielom domów weselnych, restauracji, klubów i innych zakładów pracy) oraz petentom PSSE;
- przekazano drogą elektroniczną materiały informacyjno – edukacyjne do instytucji między innymi takich jak: placówki nauczania i wychowania, biura podróży, przewoźnicy międzynarodowi, zakłady opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej;;
- większość działań została ograniczona do form medialnych – liczne informacje i komunikaty w lokalnej prasie i radio, na stronie internetowej, na portalach społecznościowych.

c) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży”

- w ramach wizytacji prowadzono informację nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych (grypa, zakażenia meningokokami), profilaktyki związanej z zapobieganiem zakażeniom SARS CoV-2, profilaktyki zatruc pokarmowych, grzybami, profilaktyki uzależnień i promocji zdrowego stylu życia.

d) Profilaktyka zatruc „dopalaczami”, nowymi narkotykami

- zorganizowano 1 akcję profilaktyczną, w ramach której odbyła się pogadanka, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, przeprowadzono wśród uczestników instruktaż i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli;
- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazano materiały informacyjno – edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach wypoczynku.

e) Profilaktyka chorób nowotworowych ze szczególnym z uwzględnieniem profilaktyki raka szyjki macicy i raka piersi; skierowana do kobiet w wieku 50-69 lat w celu

propagowania bezpłatnych badań mammograficznych i bezpłatnych badań cytologicznych dla kobiet w wieku 25-59 lat.

- prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych podczas: wizytacji w placówkach nauczania i wychowania, szkoleń, porad oraz podczas akcji promujących zdrowie.

f) Profilaktyka zatruc pokarmowych (w tym grzybami)

- prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucję materiałów oświatowych w punktach informacyjno-edukacyjnych podczas organizowanych akcji profilaktycznych, podczas wizytacji w placówce wypoczynku oraz placówek nauczania i wychowania;
- udzielano porad przez grzyboznawców i klasyfikatorów w punkcie zorganizowanym w PSSE.

g) Profilaktyka grypy

- przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do placówek nauczania i wychowania oraz placówek wypoczynku zimowego;
- prowadzono edukację nt. profilaktyki grypy w środowisku dzieci i młodzieży, kadry pedagogicznej w formie pogadank, porad, porad i instruktaży
- ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań została ograniczona do form medialnych (internet, lokalna prasa, social media - facebook).

h) Profilaktyka wszawicy

- przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek organizujących wypoczynek letni i zimowy;
- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

i) Profilaktyka szczepień ochronnych, w tym Europejski Tydzień Szczepień – akcja skierowana do ogółu społeczeństwa w celu propagowania szczepień jako najskuteczniejszej formy zapobiegania chorobom;

- przekazano materiały podczas wizytacji placówek nauczania i wychowania;
- przekazano materiały edukacyjne do placówek nauczania i wychowania dot. kampania informacyjne „Zaszczep się wiedzą o szczepieniach”, której celem jest obiektywne, oparte na rzetelnej wiedzy medycznej informowanie o szczepieniach

j) Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – akcja ogólnopolska skierowana do ogółu społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia, jakim jest odporność na antybiotyki oraz nieodpowiednie ich stosowanie:

- ze względu na sytuację epidemiologiczną działania ograniczono do form medialnych (zamieszczono informacje na stronie internetowej);

k) Światowy Dzień Zdrowia pod hasłem „Wsparcie pielęgniarek i położnych” – celem jest zwrócenie szczególnej uwagi na najbardziej palące i zaniedbane problemy zdrowotne społeczeństw na świecie.

- ze względu na sytuację epidemiologiczną działania ograniczono do form medialnych (zamieszczono informacje na stronie internetowej);

Sytuacja epidemiologiczna ograniczyła większość form działań. Podejmowanie działania profilaktyczne to głównie formy medialne (internet, lokalna prasa i radio, social media - facebook). Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej oraz facebook PSSE w Chełmie oraz prowadzono współpracę z lokalnymi mediami (Bon Ton Radio, Super Tydzień Chełmski, Nowy Tydzień). Efektem współpracy były opublikowane artykuły prasowe i internetowe oraz komunikaty radiowe.

VII. Oddział Laboratoryjny

Głównym zadaniem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Chełmie jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganie powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie funkcjonuje w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych województwa lubelskiego i wykonuje badania dla powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, włodawskiego i łączyńskiego.

Realizuje zadania z zakresu urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody, środowiska pracy w tym pomiary czynników fizycznych oraz diagnostyki medycznej.

Diagnostyka medyczna prowadzona przez Pracownię Diagnostyki Schorzeń Bakteryjnych i Kontroli Skuteczności Procesów Sterylizacji jest narzędziem w zapobieganiu szerzenia się chorób zakaźnych.

Laboratorium wyposażone jest w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczny umożliwiający stosowanie różnych technik analitycznych: spektrometrii absorpcji atomowej oraz jest przystosowane do wykonywania badań mikrobiologicznych, chemicznych oraz pomiarów czynników fizycznych.

Zintegrowany system badań laboratoryjnych umożliwia elastyczną i szybką reakcję na potrzeby działalności kontrolnej poprzez wdrażanie nowych metod badawczych i nowych parametrów w ramach realizowanych technik.

Organizacja bazy laboratoryjnej jest efektem spełnienia wymagań rozporządzeń UE i rajowych oraz szkoleń, z których wynika konieczność specjalizacji laboratoriów ze względu na zmieniające się parametry badań oraz zmniejszenie nakładów finansowych.

Oddział laboratoryjny PSSE w Chełmie posiada udokumentowany i wdrożony system zarządzania potwierdzony certyfikatem akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (Nr certyfikatu akredytacji – AB 602).

Wdrożony system zarządzania gwarantuje osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu wykonywanych badań poprzez dostarczanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników.

Tabela 6. Badania wykonane w 2020 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.

Rodzaj badań	Liczba wykonanych oznaczeń 2020	Liczba wykonanych oznaczeń 20219
Mikrobiologiczne żywności	2839	3950
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	7468	7253
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	142	334
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	8957	16019
Skuteczności procesów sterylizacji	272	475

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Chełmie
Eliżbieta Kuryk